

русском и украинском языках, то есть форм совершенного и несовершенного видов. Фразовые глаголы долженствования могут быть переданы с помощью соответствующих модальных слов, например: *надо, нужно – perlu/harus, можно – boleh* [4, с. 246].

С помощью сопоставительного анализа преподаватель может определить общее и различное в изучаемом языке и родном языке обучающихся. Понимание таких общностей и отличий помогает преподавателю выработать верную стратегию для обучения. Сопоставительный анализ показал, что четкое понимание лексико-грамматических свойств наречий, модальных слов и глаголов в системе русского и украинского языков поможет студентам усвоить особенности употребления фразовых глаголов в индонезийском языке. Понимание лингвистических особенностей украинского и русского языков является важнейшим элементом в процессе создания наиболее верной стратегии обучения индонезийскому языку, поскольку, как известно, само обучение – это трансферизация иностранного языка на язык, которым учащиеся уже владеют.

Список использованной литературы

1. Баранов А.Н. Основы фразеологии (краткий курс): учеб. пособие / А.Н. Баранов, Д.О. Добровольский. – М.: Флинта: Наука, 2013. – 312 с. – ISBN 978-5-9765-1567-3 (Флинта). – ISBN 978-5-02-037839-1 (Наука)
2. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов. – М.: ООО "Издательство Астрель", ООО "Издательство АСТ", 2001. – 624 с. – ISBN 5-17-003766-X (ООО "Издательство АСТ"). – ISBN 5-271-01254-9 (ООО "Издательство Астрель")
3. Розенталь Д. Э. Современный русский литературный язык. Современный русский язык: учебное пособие/Д.Э. Розенталь, И.Б. Голуб. Теленкова М.А. – 2-е изд. – М.: Международные отношения, 1995. – 560 с. – ISBN 5-7133-083008
4. Современный русский литературный язык: учеб. для филол. спец. пед. Ин-тов/П.А. Лекант, Р.Г. Гольцова, В.П. Жуков и др. ; под ред. П.А. Леканта. – 2-е изд., испр. – М.: Высш. Шк., 1998. – 416. – ББК 81.2Р.923
5. Chaer, Abdul. Psikolinguistik: kajian teoritik / Abdul Chaer. – Jakarta: PT Rineka Cipta, 2003. – 298 hlm. – ISBN 979-518-884-4
6. Chaer, Abdul. Sintaksis bahasa Indonesia: pendekatan proses / Abdul Chaer. – Jakarta: Rineka Cipta, 2009. – 256 hlm; 23,5 cm. – ISBN 978-979-518-909-1
7. Ramlan M. Ilmu Bahasa Indonesia: Sintaksis / M. Ramlan. – cetakan ke-9. – Yogyakarta: CV Karyono, 2005. – 167 hlm.
8. Sidu, L.O. Sintaksis Bahasa Indonesia / La Ode Sidu. – Kendari: Unhalu Press, 2013. – 142 hlm. – ISBN 978-602-8161-51-0
9. Tarigan, H. G. Pengajaran Analisis Kontrasif Bahasa / Henry Guntur Tarigan. – Bandung: Penerbit Angkasa, 2009. – 288 hlm. – ISBN 978-979-665-596-2
10. Tata Bahasa Baku Bahasa Indonesia / Hasan Alwi, Soenjono Dardjowidjojo, Hans Lapoliwa, Anton M. Moeliono. – edisi ke-3. – cet. 8. – Jakarta: Pusat Bahasa dan Balai Pustaka, 2010. – 498 hlm.: indeks : 23 cm. – (Seri BP no. 3657). – ISBN 979 – 459 – 917 – 4

Надійшла до редколегії 07.10.14

П. Хімаван, канд. філол. наук, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ФРАЗОВІ ДІЄСЛОВА В СИСТЕМІ ІНДОНЕЗІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЗАСОБИ ЇХ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНО- ТА РОСІЙСЬКОМОВНИМ СТУДЕНТАМ

Висвітлюється процес ідентифікації рівня складності викладання фразових дієслів в індонезійській мові студентам, які розмовляють російською та українською мовами. На основі методу порівняльного аналізу виявлено спільне та особливе в лексико-граматичній системі російської/української та індонезійської мов, а також вплив відповідних особливостей на методи представлення фразових дієслів у процесі викладання.

Ключові слова: порівняльний аналіз, фразові дієслова, російська мова, індонезійська мова, дієслово, модальні слова.

P. Himawan, PhD in philology, assistant
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

VERB PHRASES IN THE INDONESIAN LANGUAGE SYSTEM AND A METHOD OF TEACHING THEM UKRAINIAN- AND RUSSIAN-SPEAKING STUDENTS

This article offers a process of identifying the level of difficulty of the process of teaching Indonesian verb phrases for Ukrainian/Russian bilingual students, through the contrastive analysis method by comparing the level of linguistic similarities and differences in Russian and Indonesian languages.

Keywords: contrastive analysis, verb phrase, the Russian language, the Indonesian language, verb, modalities.

УДК 81'581 (045)

С. Цимбал, асп.
Київський національний лінгвістичний університет, Київ

ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ КОГНІТОЛОГІЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЇЇ РОЗВИТКУ

У статті аналізуються здобутки вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі когнітивної лінгвістики, присвячені дослідженню особливостей вербальної маніфестації фундаментальних категорій людського світосприйняття – концептів простору і часу в китайській мові.

Ключові слова: картина світу, когнітивна лінгвістика, концепт, концептуалізація, простір, час.

Когнітивна лінгвістика є доволі молодим і перспективним, однак ще й досі недостатньо узвичаєним в орієнталістиці напрямом лінгвістичних досліджень. Значною мірою це стосується також когнітивних досліджень у галузі синології. Проте останнім часом все більша кількість вітчизняних мовознавців-орієнталістів здійснює свої наукові розвідки саме в межах цього напрямку сучасної лінгвістики, у тому числі й на матеріалі китайської мови. Метою цих досліджень є прагнення об'єктивно і максимально повно розкрити всі аспекти культури цієї давньої й унікальної далекосхідної цивілізації, з'ясувати специфіку світогляду народів Далекого Сходу в цілому і китайців зокрема, усвідомити особливості їх-

нього національного характеру, менталітету, світосприйняття, які поступово формувалися упродовж кількох тисячоліть і безсумнівно знаходили своє втілення та вираження в мові.

На сьогоднішній день існує ціла низка цікавих дисертаційних досліджень як вітчизняних, так і європейських та китайських мовознавців, присвячених проблемі вираження різноманітних концептів, у тому числі й семантично близько чи безпосередньо пов'язаних з мегаконцептами "простір" і "час", виконаних на матеріалі фразеології, поезії, художніх текстів як китайської мови, так і деяких інших східних мов. Зазвичай, зразком для подібних досліджень слугували лінгвокогнітологічні наукові праці

українських, російських та інших європейських фахівців, здійснені на матеріалі слов'янських, романських, германських та деяких інших індоєвропейських мов. Таким чином, ми можемо говорити про те, що лінгвокогнітологія поступово стає одним із пріоритетних напрямів сучасної лінгвістичної науки і в китайському мовознавстві.

На теренах пострадянського простору дослідження національних концептуальних картин світу на основі таких фундаментальних концептів, як "*простір*" і "*час*", займалися, зокрема, Кривошапка Світлана Андріївна, що досліджувала концепти *простору* і *часу* в ліриці С.О. Есеніна на основі комплексного опису ключових іменників-репрезентантів цих концептів, виокремлених шляхом аналізу системи кореляцій відповідних категорій [12]; Селезньова Анна Олександрівна, дисертаційне дослідження якої присвячено виявленню структурних і функціональних властивостей мікротекстів повідомлення та розповіді в "Повісті минулих літ" у їх співвідношенні з особливостями організації концептів "*час*" та "*простір*" [20].

Особливостям репрезентації та сприйняття концепту "*подорож*" у динаміці його становлення в англослов'янській культурі присвячена головна тема дисертаційної роботи Бєлякової Анни Олександрівни [5], тоді як для Петряніної Ольги Валеріївни актуальною стала проблема комплексного розгляду питання про співвідношення просторових та часових уявлень в обставинних сполученнях сучасної німецької мови [16]. Також на матеріалі німецької мови Бородкіною Галиною Степанівною було здійснено дослідження концептів, що належать до лексико-семантичної групи "емоції", зокрема концептів "*страх*" і "*радість*" в емоційній картині світу природного носія німецької мови, зважаючи на те, що мовне вираження саме цих понять в німецькій мові (з урахуванням її австрійського варіанту) ще не було об'єктом окремого наукового розгляду [6].

З метою виявлення в тексті роману-міфу Джеймса Джойса "Улісс" різних рівнів, способів і засобів актуалізації міфологічного часу (тісно пов'язаного з простором), а також механізмів взаємодії міфологічного прецедентного сюжету з текстом сучасного художнього твору російською дослідницею Івановою Юлією Олександрівною в її кандидатській дисертації був ретельно проаналізований зазначений твір [10].

Серед українських сходознавців – фахівців у галузі когнітивної лінгвістики слід виділити такі імена, як Сав'як Наталія Вікторівна, яка предметом свого дисертаційного дослідження обрала встановлення особливостей вербальної репрезентації концепту "*любов*" не тільки в японській лінгвокультурі в цілому, а й шляхом асоціативних експериментів – у свідомості її носіїв [18]; Сєгал Наталія Олександрівна, яка у своїй дисертаційній роботі здійснила дослідження концепту "*щастя*" з метою виявлення його національно-культурних особливостей шляхом зіставлення китайської та російської мов, виокремлюючи при цьому в семантичній структурі лексеми "*щастя*" такі її складові компоненти, як "*радість*", "*удача*", "*доля*", які, на думку дисертантки, виконують функцію концептуальних ознак і допомагають досліднику виділити та описати *щастя* як певну концептуальну універсалію [19]. Також слід згадати кандидатську дисертацію Андрієць Марії Андріївни "Вербалізація концепту "любов" у китайських фразеологізмах чен'юй", в якій предметом дослідження є експліцитне вираження концепту "*коханья*" у фразеологічних одиницях китайської мови чен'юй, що аналізуються з метою проведення комплексного дослідження даного концепту та визначення його номенів-вербалізаторів в сучасній китайській мові [2].

Доктор філологічних наук Голубовська Ірина Олександрівна у своїй монографії "Етнічні особливості мовних картин світу" на матеріалі української, російської, англійської і китайської мов розглядає "культурно марковані мовні феномени" (або ще "етноспецифічні константи мовної свідомості", "лінгвокультуреми"), досліджуючи їхні семантичні, синтагматичні та прагматичні характеристики. Особлива теоретична і практична цінність лінгвістичного дослідження проф. І.О. Голубовської полягає в розробці нею оригінальної комплексної методики дослідження національно-мовних картин світу, в основу якої закладена принципово нова методологія дослідження та алгоритм вивчення культурно детермінованих феноменів [7].

У сучасній китайській лінгвокогнітології відома своєю змістовною монографією "Китайская картина мира: язык, культура, ментальность" Тань Аошуан – філолог-лінгвіст, професор Педагогічного університету Центрального Китаю. У своїй фундаментальній праці вона розглядає цілу низку особливостей китайської моделі світу і зокрема – постать людини та її місце у навколишньому просторі, специфіку сприйняття часу китайцями та мовні способи вираження цієї категорії в китайській мові, окрему увагу приділено також концептам "*коханья*", "*душа*" тощо [21].

Вартою уваги також є кандидатська дисертація Лю Чюньмея "Восприятие концепта "время" в русском языке с точки зрения носителя китайского языка", який метою свого дослідження обрав встановлення лінгвокультурних характеристик концепту "*час*" в російській мовній картині світу, а також у свідомості природних мовців з точки зору носія китайської мови. Дисертаційне дослідження Лю Чюньмея було здійснено головним чином на матеріалі російської і китайської художньої літератури та сучасної преси [14].

Наголошуючи на важливості подорожей у житті як окремих людей, так і цілих народів, інший китайський дослідник Лю Цзюань у своїй дисертаційній роботі обґрунтовує необхідність моделювання і глибокого комплексного вивчення лінгвокультурного концепту "*подорож*" як у китайській, так і російській мовній свідомості. Матеріалом дисертаційного дослідження Лю Цзюаня послужили дані суцільної вибірки відповідних лексем із словників різних типів російської та китайської мов, а також із низки текстів художньої літератури [13].

Дещо відмінною від напрямку вищевказаного кандидатського дослідження є тематика дисертаційної роботи вітчизняної дослідниці східної лінгвістики та культури Пойнар Любові Михайлівни, яка на матеріалі китайських фразеологізмів чен'юй здійснила аналіз ключових морально-етичних концептів конфуціанства, а також дослідила вербалізацію даних концептів у фразеології китайської мови [17].

Таким чином, ми маємо вагомі підстави стверджувати, що лінгвокогнітологія в синології вже досягла певних успіхів і безумовно буде активно розвиватися в подальшому, ставлячи перед собою нагальні завдання і вирішуючи важливі наукові проблеми. Центральною з цих проблем має бути побудова національної моделі мовної комунікації як основи обміну знаннями. Проте на сьогоднішній день актуальними питаннями в цьому плані, якими активно займаються фахівці в галузі синології різних країн світу, є дослідження концептуальних систем, а передусім – виокремлення і комплексний аналіз окремих концептів в сучасній китайській мові, зокрема таких, як "*щастя*", "*любов*", "*душа*", "*простір*", "*час*", "*подорож*" тощо, кількість яких постійно зростає.

Нагадаємо, що саме концепти є головним предметом дослідження в когнітивній лінгвістиці, а точніше – моделювання світу за допомогою концептів. Найсуттєвішими для побудови концептуальної системи є такі концепти, які безпосередньо організують концептуальний простір і які репрезентують головні складові частини його членування. До таких концептів фахівці відносять поняття "час", "простір", "число", "життя", "смерть", "щастя", "свобода", "воля", "істина", "знання" та ін. Серед них найважливішими й універсальними "мегаконцептами" національної культури є *час*, *простір* і *число*, які водночас є також фундаментальними категоріями філософії, соціології, фізики, астрономії і цілої низки інших гуманітарних та природничих наук. А.Я. Гуревич називає ці категорії "системою координат", за допомогою яких люди, що належать до тієї чи іншої культури, сприймають світ і створюють його [8].

У розумінні китайцями *простору* і *часу* можна виділити два погляди: філософського характеру і фізичного. Важливими є як перший, так і другий. Фізичний являє собою чітке усвідомлення *простору* як певного геофізичного поняття, що ототожнюється з поняттями 天下 [tiānxià] "тянься" – "простір під небом", 中 [zhōng] "чжун" – "серединність", а також з чотирма сторонами світу, геометричними фігурами (коло, квадрат) в архітектурних побудовах тощо. Філософське розуміння більшою мірою стосується поняття *часу*, яке актуалізується у чіткому відчутті себе і сучасності – в теперішньому *часі*; того, що вже позаду – в минулому; а того, що попереду – в майбутньому (примарному і розмитому). Ці ж особливості відмічаються і в китайській мові, тобто у специфічній вербалізації концептів "*простір*" і "*час*" у повсякденному мовленні китайців, в особливостях китайськомовних просторових метафор, іменних координат тощо.

Як справедливо зазначає іспанський синолог, професор Е. Лізкано, "традиційне китайське мислення не має нічого схожого з концепціями західної філософії". Також "для китайського розуміння *простір* і *час* формуються як взаємозалежні одиниці, простір багатий на неоднорідні значення, обумовлені просторовими координатами та часом, що прив'язані до певних місць та подій" [25].

Підставою для такого твердження є наявність в китайській лінгвокультурі трьох специфічних аспектів, властивих китайському національному мисленню, і не властивих західній культурі.

Першим таким аспектом є не-поєднання часового феномену з переміщенням, рухом, а отже, і з поняттям простору. "Взагалі, якщо китайська традиція не поміщала природу в умови руху, то це тому, що вона була сформована під впливом низки взаємопов'язаних факторів, які видавалися двома абстрактними протилежностями, а не фізичними тілами, приреченими на рух: це були дві протилежні енергії Інь та Ян, завдяки яким відбувається безкінечна взаємодія" [Цит. за вид.: 9, с. 33].

Іншим аспектом стала відсутність у китайській лінгвокультурі еквівалента європейському поняттю *вічність*. Стикнувшись з необхідністю віддзеркалення в мові цього поняття, китайська думка звернулася до вже наявного в національній лінгвокультурі поняття *сталість*. Проте різниця між ними є досить суттєвою, оскільки *сталість* означає "незмінність" в межах варіювання, тоді як *вічність* – "ненастання кінця". Безперечно, обидва ці поняття зображають "постійність", але роблять це по-різному.

І, нарешті, третя причина – це відсутність у китайській мові до порівняно недавнього часу еквівалента для адекватного вираження поняття *буття* – так, як воно розуміється на Заході [Докл. про це див.: 21, с. 3].

У сучасній китайській мові для позначення концептів "*простір*" і "*час*" використовуються декілька варіантів лексичних одиниць. Так, концепт "*простір*" зазвичай включає в себе також концепти "об'єм" і "місце"; а концепт "*час*" позначається словом, яке записується двома ієрогліфами 时 і 间 [时间 – shíjiān] "шицян" і містить у своєму основному значенні також семи "проміжок", "період", "момент", "тривалість" тощо [23, с. 98].

Взагалі в китайській лінгвокультурі *час* може усвідомлюватися як *статичний* і *плинний*, *нерухомий* і *тривалий*, *горизонтальний* і *вертикальний*, такий, що *рухається зліва направо* чи *справа наліво*, *спереду назад* чи *заду наперед*. Такі уявлення про *час* вербалізуються і знаходять своє вираження в мові у вигляді лексичних одиниць із дуже незвичними якостями. Зокрема, ці лексичні одиниці часто набувають у китайській мові просторових ознак.

Наприклад, і англійські, і китайські мовці для вираження *часу* використовують просторові метафори, що визначають горизонтальний рух спереду назад. Таким чином, в англійській мові можна "очікувати на *прийде*ню подію" (тобто майбутню, що прийде спереду), "залишити все погане *позаду*", або ж "подорожувати *назад* у часі". В аналогічних випадках китайські мовці теж будуть використовувати "горизонтальні" метафори (前 [qián] "чен" – для позначення переднього плану, 后 [hòu] "хоу" – для позначення заднього), позначаючи час здійснення події; проте китайський мовець у цих випадках також досить часто буде вживати і "вертикальні" метафори (де 上 [shàng] "шан" буде означати "верх", а 下 [xià] "ся" – "низ") [24, с. 29]. Тобто минулі події можуть позначатися словами, у складі яких міститься морфема 上, що поєднує два значення: одне з яких "*просторове*" – "верхній", "зверху", а інше "*темпоральне*" – "колишній", "давніший", "минулий". Водночас для вираження майбутніх подій можливе використання морфем 下, яка характеризує і "*простір*", виражаючи значення "нижній", "знизу", і "*час*" у значенні "наступний", "дальший", "подальший". Приміром, "минулий рік" китайською буде позначатися на письмі як 上年 [shàng nián], "позаминулий" – 前年 [qiánnián], "наступний рік" – 下年 [xiànián], "через 2 роки" – 后年 [hòunián].

Слід також звернути увагу на те, що в граматиці китайської мови немає чіткого лінійного поділу категорії часу на минулий, теперішній і майбутній. Потрібно спеціально або додавати слова "вчора", "сьогодні", "завтра", або згадувати які-небудь дати чи імена певних історичних осіб, імператорських династій тощо [4, с. 138].

На нашу думку, вартий особливої уваги аналіз вираження простору в китайській мові, здійснений А.Н. Ахметсаїніним з позицій соматичної топології. Дослідник наголошує на наявності і віддзеркаленні в китайській лінгвокультурі двох світоглядних ідей: по-перше, людський організм – це своєрідний маленький Всесвіт, по-друге, ідеальним зразком будови тіла є ембріон. Ці ідеї гомоморфності та ембріоформності характерні передусім для китайської світоглядної традиції. У цих випадках також виділяються і знаходять своє віддзеркалення в китайській мові такі протилежності, як: "зовнішне – внутрішнє", "верх – низ", "переднє – заднє", "ліве – праве". Так наприклад, що стосується кореляцій "зовнішнє – внутрішнє", то традиційним розмежуванням цих понять є протиставлення навколишнього середовища, що позначається ієрогліфом 外 [wài] "вай", внутрішньому – 内 [nèi] "ней". Кореляції "верх – низ", ґрунтуються на протиставленні понять 上 [shàng] "шан" – Небо та "низ" 下 [xià] "ся" – Земля [3].

З уявленням про те, що значна кількість таких іменних координат справді має яскраво виражений антропоморфний характер погоджується також кандидат філологічних наук Цзинь Тао, який у своїй дисертаційній роботі відмічає, що саме "в цих координатах відображена гармонія між побудовою людини і структурою природи" [22, с. 10].

На завершення ще раз підкреслимо, що навіть такий стислий аналіз наявних досліджень в галузі китайської лінгвокогнітології дає всі підстави стверджувати, що цей науковий напрям сучасної синології, попри те, що він має певні наукові здобутки, залишається доволі перспективним, оскільки способи вербального позначення в китайській мові численних і оригінальних концептів національної етнокультури досліджені далеко не повно і недостатньо.

Список використаної літератури

1. *Алефиренко Н.Ф.* Проблемы когнитивной лингвистики / Н.Ф. Алефиренко, Н.Б. Корина. – Нитра: Университет им. Константина Философа в Нитре, Философский факультет, 2011 – 216 с.
2. *Андрієць М.А.* Вербалізація концепту "любов" у китайських фразеологізмах чен'юй [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.13 "мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії" / Андрієць Марія Андріївна ; Нац. акад. наук України, Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського. – К., 2014. – 17 с.
3. *Ахметсафин А.Н.* Композиционное пространство китайского иероглифа (были ли древние китайцы "левшами"?) [Электронный ресурс] – 2012. – Режим доступа: http://hanbalik.narod.ru/chinese_calligraphy/composition_space_of_characters.htm
4. *Афонасенко Е.* Особенности этнического самосознания современных китайцев // Развитие личности. – 2004. – №1. – С. 131-143.
5. *Белякова А.А.* Восприятие концепта "путешествие" в динамике его становления в англоязычной культуре : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Белякова Анна Александровна. – М., 2004. – 181 с.
6. *Бородкина Г.С.* Концепты "Angst" и "Freude" в семантическом пространстве языка: на материале немецкого языка и его австрийского варианта : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Бородкина Галина Степановна. – Воронеж, 2002. – 267 с.
7. *Голубовська І. О.* Етнічні особливості мовних картин світу: монографія, 2-е вид., випр. і доп. / І.О. Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.
8. *Гуревич А.Я.* Категории средневековой культуры. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Искусство, 1984. – 350 с.
9. *Жюльен Ф. О* "времени". Элементы философии "жить" / Пер. с франц. В.Г. Лысенко. – М.: Прогресс-Традиция, 2005. – 280 с.
10. *Иванова Ю.А.* Категория мифологического времени в современном романе-мифе: На примере романа Джеймса Джойса "Улисс" : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Иванова Юлия Александровна. – Санкт-Петербург, 2002. – 188 с.
11. *Кочетова О.А.* Проблемы и задачи когнитивной лингвистики / О.А. Кочетова // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – 2006. – № 23. – Том 5. – С. 51-53.
12. *Кривошапко С. А.* Концепты время и пространство в лирической поэзии С.А. Есенина : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Кривошапко Светлана Александровна. – Ростов-на-Дону, 2010. – 198 с.
13. *Лю Цзюань.* Концепт "Путешествие" в китайской и русской лингво-культурах : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.20 "сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание" / Лю Цзюань. – Волгоград, 2004. – 24 с.
14. *Лю Чуньмэй.* Восприятие концепта "время" в русском языке с точки зрения носителя китайского языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Лю Чуньмэй. – Москва, 2009. – 150 с.
15. *Маслова В.А.* Когнитивная лингвистика: учеб. пособие / В.А. Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск: ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
16. *Петрянина О.В.* Локативность как периферийное средство выражения темпоральных отношений в современном немецком языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Петрянина Ольга Валерьевна. – Самара, 2007. – 204 с.
17. *Пойнар Л.М.* Вербалізація ключових морально-етичних концептів конфуціанства в китайських фразеологізмах чен'юй [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.13 "мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії" / Пойнар Любов Михайлівна; Нац. акад. наук України, Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського. – К., 2014. – 21 с.
18. *Сав'як Н.В.* Мовні маніфестації концепту КОХАННЯ / ЛЮБОВ у японській лінгвокультурі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.13 "мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії" / Сав'як Наталія Вікторівна ; Нац. акад. наук України, Ін-т сходознавства ім. А.Ю. Кримського. – К., 2012. – 17 с.
19. *Сегал Н.А.* Концепт "счастье" в русском и китайском языках (из опыта проведения ассоциативного эксперимента) / Н.А. Сегал // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия "Филология". Том 18 (57) № 01. – Симферополь, 2005. – С. 165-169.
20. *Селезнева А.А.* Тенденции формирования функционально-смысловых типов речи в летописном тексте (На материале "Повести временных лет") : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Селезнева Анна Александровна. – Волгоград, 2004. – 157 с.
21. *Тань Аошун.* Китайская картина мира: Язык, культура, ментальность. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 240 с.
22. *Цзинь Тао.* Концептуальная система пространства : автореф. дис. ... кандидата филол. наук : спец. 10.02.19 "теория языка" / Цзинь Тао. – Владивосток, 2005. – 28 с.
23. *Чибисова О.В.* Концепт "Время" в русской и китайской лингвокультурах / О.В. Чибисова., И.В. Каминская // Вестник Рязанского государственного университета им. С.А. Есенина, 2012. – № 35. – С. 95-104.
24. *Fulga A.* Language and perception of space, motion and time // Concordia Working Papers in Applied Linguistics. – Montreal: Copal, 2012. – № 3. – P. 26-37.
25. *Huici V.* Time and occasion // International Journal of Current Chinese Studies. – Madrid, Ed. Akal, 2011. – № 2. – P. 1-12.

Надійшла до редколегії 16.10.14

С. Цымбал, асп.

Киевский национальный лингвистический университет, Киев

ИССЛЕДОВАНИЯ В СФЕРЕ КОГНИТОЛОГИИ КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ ЕГО РАЗВИТИЯ

В статье анализируются достижения отечественных и зарубежных специалистов в области когнитивной лингвистики, посвящённые исследованию особенностей вербальной манифестации фундаментальных категорий человеческого мировосприятия – концептов пространства и времени в китайском языке.

Ключевые слова: картина мира, когнитивная лингвистика, концепт, концептуализация, пространство, время.

S. Tsymbal, graduate student

Kyiv National Linguistic University, Kyiv

ANALYSIS IN COGNITIVE LINGUISTICS OF CHINESE AT THE PRESENT STAGE OF ITS DEVELOPMENT

This paper considers the domestic and foreign authors' theses in Cognitive Linguistics, which are dedicated to the researching of the verbal manifestation features of the basic human world-view categories – concepts of time and space in Chinese.

Keywords: worldview, Cognitive Linguistics, concept, conceptualization, space, time.